

& SAVOIR-VIVRE®

David Scott Kastan este profesor la Yale University și a scris prețioase lucrări de literatură și arte vizuale.

Stephen Farthing este artist plastic, membru al Royal Academy of Arts din Londra și Emeritus Fellow of St. Edmund Hall la University of Oxford.

David Scott Kastan
Stephen Farthing

CULORILE
pasiune și mister

traducere din limba engleză de
INES HRISTEA

Creat cu pasiune și savoir-faire. Un volum Baroque Books & Arts®.

Colecție coordonată de Dana MOROIU

Davit Scott Kastan with Stephen Farthing
ON COLOR

© by David Kastan and Stephen Farthing
Originally published by Yale University Press

© Baroque Books & Arts®, 2020

Imaginea copertei: *Chalk*, 1984. © Pete Turner

Concepție grafică © Baroque Books & Arts®

Lector: Rodica Crețu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

KASTAN, DAVID SCOTT

Culorile: pasiune și mister / David Scott Kastan, Stephen Farthing;

trad. din lb. engleză de Ines Hristea. - București: Baroque Books & Arts, 2020

Conține bibliografie

Index

ISBN 978-606-8977-66-9

I. Farthing, Stephen

II. Hristea, Ines (trad.)

75

159.9

82.09

Tiparul executat de Monitorul Oficial R.A.

Niciun fragment din această lucrare și nicio componentă grafică nu pot fi reproduse fără acordul
scris al deținătorului de copyright, conform Legii Dreptului de Autor.

Pentru Pete Turner, 1934-2017.

Alți fotografi au imortalizat lumea în culori;

Pete a făcut fotografii minunate, reprezentând culorile însele.

CUPRINS

Prefață.....	9
Culorile contează. O introducere.....	15
Capitolul unu. Trandafirul e roșu	40
Capitolul doi. Portocaliu este noul maro	64
Capitolul trei. Pericolul galben	86
Capitolul patru. Verde amestecat	110
Capitolul cinci. Tristețea în albastru	132
Capitolul șase. Visând la indigo	156
Capitolul șapte. Crepuscul violet	178
Capitolul opt. Negru de bază.....	200
Capitolul nouă. Minciuni în alb.....	224
Capitolul zece. Zone gri	246
Note.....	270
Indice	289
Creditele ilustrațiilor	293

Prefață

Culorile reprezintă o colaborare – o colaborare, așa cum a spus Paul Cézanne, dintre minte și lume. Așa că pare logic ca și această carte despre culori să fie, ea însăși, rodul unei colaborări (de fapt, asta sunt toate cărțile). Volumul de față „și-a făcut debutul” în 2007, într-un restaurant din satul Amagansett, din Long Island, acolo unde un prieten comun ne-a pus pe unul în fața celuilalt, ne-a spus „Voi doi ar trebui să stați de vorbă!”, după care a plecat, lăsându-ne să ne descurcăm.

S-a dovedit că prietenul nostru a avut dreptate în privința compatibilității dintre noi: nu doar că am putut să stăm de vorbă, dar chiar am reușit să inițiem o conversație care nu s-a încheiat nici până azi. În cursul acelei prime întâlniri am depășit rapid subiectele introductive, după care, fără prea mare efort, am găsit o vastă temă de interes comun, care s-a constituit în baza următoarelor noastre întâlniri, a numeroase e-mailuri și a unei prietenii.

Am descoperit că scriitorul era interesat de pictură și că pictorul era interesat de scris. În acea primă seară, când ne-am despărțit, niciunul dintre noi nu și-a închipuit că respectiva conversație avea să dureze peste zece ani și să se întindă peste cuprinsul a aproape tot atâtea țări.

Acea conversație ne-a dus din studioul pictorului în biroul scriitorului, de la romanul lui Orhan Pamuk *Mă numesc Roșu* la filmul *Blue*, al lui Derek Jarman, din magazinul unui colorist din Londra până pe podeaua stropită cu vopsea a casei Pollock-Krasner, din Springs, New York, de la volumul *Interaction of Color*, al lui Josef Albers, la *Zebra* lui George Stubbs. Ne-a dus din Amagansett în New Haven și în Londra și apoi prin Washington, DC, New York City, Amsterdam, Paris, Mexico City și Roma. Adesea conversația noastră a fost însoțită (ajutată?) de

pahare cu vinuri ale căror culori nu erau în niciun caz cele mai insignifiante dintre plăcerile oferite și nici cel din urmă dintre aspectele remarcate și comentate.

De obicei, capitolele au fost începute sau reîncepute în câte-o galerie de artă sau în câte-un muzeu. Am pornit la drum din fața unui set de desene întunecate, aflate în capătul de sus al rampei din Muzeul Van Gogh, din Amsterdam, și, după șase ore, ne-am trezit despărțiți de o față de masă albă, dintr-un restaurant din Herengracht. În alte orașe, catalizatorii și contrastele au fost diferite, însă conversația a rămas mereu vie, iar culorile au rămas mereu prezente.

Diviziunea muncii din cursul colaborării noastre a fost limpede încă din start. Proiectul ne aparținea amândurora, însă l-am ales pe Kastan, ca scriitor, din motive evidente. Totuși, așa cum se întâmplă în cazul tuturor colaborărilor fructuoase, și în conversația noastră au fost implicate mai mult de două persoane. Alături de noi au fost, desigur, toți oamenii care au scris despre culori înaintea noastră, fiecare dintre ei reprezentând o parte dintr-o conversație mai amplă și dintr-o comunitate mai amplă, în care ne-am inserat și noi. Notele finale vor arăta o parte dintre numele celor cărora le suntem îndatorați, însă amândoi știm bine cât de mult le datorăm și altora și cât de puțin ne achităm prin aceste note. În plus, au existat și conversații speciale. Am discutat ideea cărții și restul ideilor noastre cu toate persoanele care erau dispuse să ne asculte și am trimis variantele de manuscris inițiale oricărei persoane care era dispusă să le citească.

Din fericire, astfel de persoane au fost multe. Culorile reprezintă un subiect cu care toată lumea are legătură, prin diverse experiențe, și în legătură cu care toată lumea are opinii. Lista de nume care urmează este aproape sigur incompletă și unicul lucru care ne face să ne simțim puțin mai bine, în ceea ce privește inevitabilele noastre omisiuni, este conștientizarea faptului că simpla menționare a numelor înseamnă oricum prea puțin prin comparație cu remarcabila generozitate de care am beneficiat amândoi. În mod

cert, ne-ar fi fost imposibil să scriem această carte fără inteligența și bunătatea multor persoane: Svetlana Alpers, John Baldessari, Jenny Balfour-Paul, Jennifer Banks, Amy Berkower, Rocky Bostick, Stephen Chambers, Keith Collins, Jonathan Crary, Hamid Dabashi, Jeff Dolven, Laura Jones Dooley, Robert Edelman, Rich Esposito și John Gage (din păcate, pentru ei doi aceste mulțumiri sosesc prea târziu), Jonathan Gilmore, Jackie Goldsby, Clay Greene, Marina Kastan Hays, Donald Hood, Kathryn James, Michael Keevak, Robin Kelsey, Lisa Kereszi, Byron Kim, András Kisèry, Doug Kuntz, Randy Lerner, James Mackay, Alison MacKeen, Claire McEachern, Amy Meyers, John Morrison, Robert O'Meally, Caryll Phillips, John Rogers, Jim Shapiro, Bruce Smith, Caleb Smith, Donald Smith, Michael Taussig, Pete Turner, Michael Watkins, Michael Warner, Dan Weiss, John Williams, Christopher Wood, Julian Yates, Ruth Yeazell, Juan Jesús Zaro și Gábor Á. Zemplén. E o listă lungă, dar ar trebui să fie încă și mai lungă. Chiar și așa însă, această listă reprezintă o rânduire de la A la Z a profundeii noastre gratitudini, oricât de frugal e ea exprimată.

Culorile au reprezentat subiectul inspirator și inepuizabil al conversației noastre aflate încă în desfășurare. De-a lungul deceniului care a trecut de la debutul ei, perspectivele noastre asupra nouă înșine s-au schimbat. Uneori am fost doi profesori care împărtășeau pasiunile pentru pictură și literatură și care erau angajați într-o explorare interdisciplinară a relațiilor dintre cuvinte și culori; alteori am fost, pur și simplu, un scriitor și un pictor care își împărtășeau unul altuia idei și imagini, pe măsură ce fiecare dintre noi medita la natura culorilor în sine, ceea ce, evident, întotdeauna implica și o analiză a naturii lumii în care trăim. Așa am realizat că – iată! – culorile sunt ceva împărtășit, dar și ceva imposibil de împărtășit ori poate doar ceva în legătură cu care ți-e imposibil să-ți dai seama dacă sau cum e împărtășit. Însă culorile sunt și ceva inevitabil și irezistibil – și care întotdeauna merită efortul de a încerca să-i înțelegi nenumăratele minunății.

Figura 1: Doug Kuntz, *Instabilitatea culorii: Haiti după cutremur*, ianuarie 2010

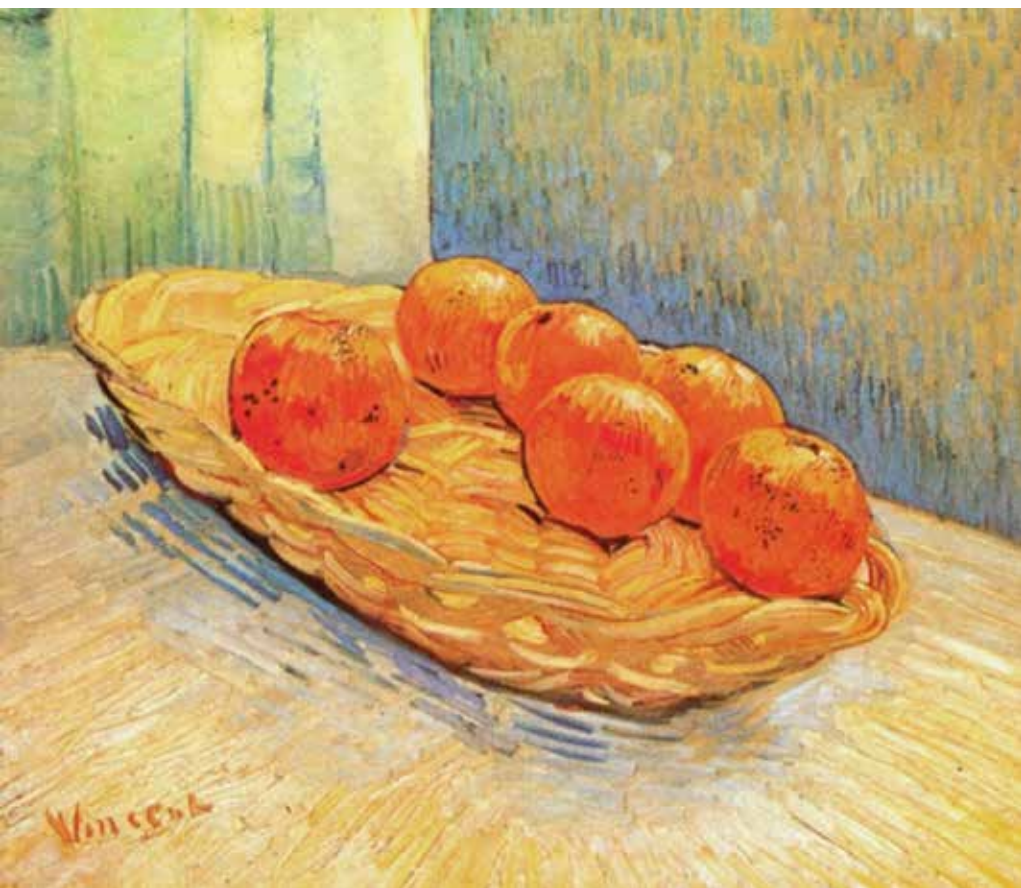

Figura 11: Vincent van Gogh, *Panier cu șase portocale*, 1888,
colecție privată

Figura 19: „Marea bilă albastră” – așa a văzut Pământul echipajul misiunii spațiale Apollo 17

Figura 24: Giotto, Capela Scrovegni, Padova, circa 1305

spune adesea că Yves Klein a patentat această culoare, ceea ce a fost patentat, de fapt (și nu de către Klein, ci de o companie farmaceutică franceză, cu care artistul a colaborat), a fost liantul, acel acetat de polivinil care conține pigmentul. În romanul *Zero History* al lui William Gibson, magnatul Hubertus Bigend, specializat în marketing, e îmbrăcat cu un costum într-o culoare intensă. „Ăsta e albastru Klein?“, îl întreabă unul dintre angajați. „Arată radioactiv.“ Bigend îi răspunde relaxat: „Îi tulbură pe oameni.“²⁵

În schimb, în arta lui Klein, aceeași culoare reușește cu totul altceva: îi seduce pe oameni. Nu e radioactivă, ci e radiantă. Albastrul Klein Internațional e o culoare vibrantă și voluptuoasă, fermecătoare și irezistibilă. Klein se considera adesea un showman (gândiți-vă, de exemplu, la anul 1955, când a eliberat în aer 1001 baloane, pe post de „sculptură aerostatică“, sau la anul 1958, când, la un vernisaj, și-a servit invitații cu un cocktail albastru, preparat din Cointreau, gin și o vopsea albastră, din cauza căreia, vreme de mai multe zile, invitații au urinat albastru), dar și producea niște picturi minimaliste absolut splendide. Klein a confirmat axioma lui Kazimir Malevici: „Doar artiștii banali și impotenți își etalează lucrările cu sinceritate.“²⁶ Klein desăvârșea tablouri din culoare pură, punând un accent egal atât pe substantivul, cât și pe adjectivul „pur“. Desăvârșea picturi într-un albastru conceput la intensitate maximă, un albastru asemănător cu cel al lui Giotto și cu cel al Dipticului Wilton, un albastru care funcționează ca un registru material al imaterialului.

Klein nu a inventat pictura monocromă (deși, așa cum „au pățit“ mulți dintre artiștii anilor 1950, și Klein suferea de o amnezie încăpățânată în privința predecesorilor săi). E probabil că titlul de „inventator“ ar trebui să-i fie atribuit constructivistului rus Aleksandr Rodcenko,

Figura 34: Audrey Hepburn în *Mic dejun la Tiffany* (1961)

Figura 35: „Ford“-ul Chanel – Rochia pe care toată lumea
o va purta, *Vogue*, octombrie 1926

WITH LOVE,
BAROQUE

Tehnologie de ultimă generație,
calitate ireproșabilă,
rapiditate și profesionalism desăvârșit,
tradiție din 1832.

„Tipărit la Monitorul Oficial“
este brandul care ne vorbește despre cărți... unice.

 SAVOIR-VIVRE®

O colecție de formare și rafinare a personalității, *à la légère*, fără nicio declarație de intenție programatică.

Enciclopedii și alte lucrări capabile să corecteze micile imperfecțiuni și să răspundă la marile întrebări cu grație, umor și inteligență, pentru cititorii care își caută bucurii oneste într-o lume a speranțelor amânate.